

СТАНОВИЩЕ

от от д-р Кирилка Симеонова Тагарева – доцент в Пловдивския университет “Паисий Хилендарски”

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'
по професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика- Педагогика на деца
с интелектуална недостатъчност)

Автор: Константин Костадинов Антонов

Тема: „Стратегии за развитие при деца с умствена изостаналост в условията на дневен център“

Научен ръководител: проф. д-р Катерина Каролова Караджова – Софийски университет “Св. Климент Охридски”

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № РД 38-185/17.03.2017 г. на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (СУ) съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд, разработен от Константин Костадинов Антонов на тема „Стратегии за развитие при деца с умствена изостаналост в условията на дневен център“. К. Антонов е редовен докторант към катедра „Специална педагогика и логопедия“ във Факултет по начална и предучилищна педагогика на СУ.

Представеният от докторанта комплект материали на хартиен носител е в съответствие с изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

2. Актуалност на тематиката

Дисертационният труд на Константин Антонов е посветен на тема с висока научна и практическа стойност, което определя нейната дисертабилност. Той е насочен към изучаване на развитието на децата в състояние на интелектуална недостатъчност, на тяхното възпитание и обучение в променящия се съвременен свят, включително и в контекста на днешните реформи в образователната ни система. Фокусът на изследването – познавателното и социалното развитие на лицата в състояние на интелектуална недостатъчност в дневните центрове предполага както разкриване на важни механизми в протичането на тези процеси, но също очертава възможност да се търсят иновации за подобряване на работата в дневните центрове чрез прилагане на алтернативни дейности, активизиране на сътрудничеството между специалистите, взаимодействието с родители и институции.

3. Познаване на проблема

Константин Антонов познава състоянието на проблема и оценява творчески публикации по темата. Той е анализирал 146 представителни и релевантни на обсъжданата проблематика източника.

4. Методика на изследването

В емпиричното си изследване К.Антонов избира да приложи психолого-педагогически експеримент и методиката на Сахаров – Виготски за изследване на процесите на научаване във варианта на А. Я. Иванова, включваща отрицателна система от точки за оценка на резултатите по три показателя: ориентировъчна дейност, възприемчивост към помощ и способност за пренос на усвоените умения. В изследването са използвани и други методи – теоретичен анализ, наблюдение, авторски анкети със специалисти и родители на деца в състояние на интелектуална недостатъчност, количествени и качествени методи за обработка на резултатите. Избраните методики позволяват на К. Антонов да постигне своята цел и да получи адекватен отговор на формулираните научно-изследователски задачи в дисертационния труд.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

В структурно отношение дисертационния труд включва: увод, три глави, изводи и препоръки, приноси, заключение, библиография. Общият обем е 280 стандартни машинописни страници. Трудът е стройно и целенасочено изграден и е в съответствие с характера на реализираното изследване. В съдържателно отношение това е един изследователски проект, който е изпълнен в рамките на една солидна теория за развитието и обучението – културно-историческата теория на Л. С.Виготски, съгласно която основа на психическото развитие на човека е качествено изменение на социалната ситуация. В дисертационния труд се развива идеята на Виготски за това, че обучението е успешно само тогава, когато върви преди развитието, когато подбужда и провокира към живот тези функции, които се намират в процес на съзряване или в зоната на най-близкото развитие. Именно по този начин образованието и образователните практики имат много важна роля в развитието, която е показана в изследването.

В първата глава, в рамките на девет параграфа, К .Антонов успешно обосновава теоретичните предпоставки на изследването. Литературният обзор отговаря на идеята, заложена в заглавието. В изложението последователно са представени феномените, подлежащи на изследване: същност на умствената изостаналост, развитие на децата в състояние на интелектуална недостатъчност, обучение на тези деца и, накрая - тяхното образование. Първоначално са разгледани идеи и теории за умствената изостаналост, етиология, класификации и разп-

ространение на умствената изостаналост, след което дисертанта анализира характерни особености в познавателното и социалното развитие на децата в състояние на умствена изостаналост. Очертан е кръг от проблеми на обучението и възпитанието на децата с умствена изостаналост с фокус върху основни психологически теории за ученето и тяхното приложение в обучението. Докторантът завършва своя теоретичен анализ с идеята за образователна интеграция и характеристика на образователната практика от типа „Дневен учебен център“. Теоретичните положения, сформирани в тази първа глава, са фундамента, върху който К. Антонов издига своите цели, задачи, хипотези и построява емпирично-инструменталната програма на изследването, представени във втора глава на дисертационния труд. Целта на изследването е формулирана на стр. 96, издигнати са шест хипотези, които авторът проверява по отношение на тяхната вярност. В трета глава в рамките на пет параграфа е представен анализът на научните резултати: анализ на резултати от наблюденията, от психолого-педагогическия експеримент, от индивидуалното развитие на изследваните лица, от анкетите със специалисти и анализ на резултати от анкети с родители. Изследването показва, че в проведения сравнителен експеримент, контролната и експерименталната група не се различават статистически по отношение на възприемчивост към помощ, но има статистически различия вътре в групите по отношение на промяната през различните етапи от изследването: първи етап- ориентируваща дейност, втори – решаване на основна задача, трети – решаване на аналогична задача и четвърти – контролен етап. В контролната група има статистически значима промяна във втория етап спрямо първия, а в експерименталната група има статистически значима промяна във втория етап спрямо първия и в третия етап спрямо втория, което говори за различия в протичането на процеса и може да бъде използвано в обучението и образованието на лица в състояние на интелектуална недостатъчност. Две от хипотезите в изследването се потвърждават изцяло, а четири – частично. Като цяло изследването на К. Антонов води до изводи, върху които може да се надгражда.

Научните и научно-приложните постижения в дисертационния труд се отнасят до нови доказателства, получени от дисертанта чрез собствени средства на съществени страни в съществуващия научен проблем, отнасящ се до обучението и образователната интеграция на лицата в състояние на интелектуална недостатъчност.

Приемам изцяло приносите, които напълно отговарят на съдържанието на дисертационния труд.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Публикациите, които отразяват резултати на дисертацията са 5: те са поместени в четири сборника и едно списание „Докторантска академия“. Четири от тях са самостоятелно дело на докторанта, а една е в съавторство.

7. Автореферат

Авторефератът дава ясна представа за дисертационния труд. Той е изготвен според изискванията и отразява основните резултати, постигнати в дисертацията.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Препоръчвам публикуване на научни статии и на монография по темата.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение.

Дисертационният труд показва, че Константин Костадинов Антонов притежава задълбочени теоретични знания и демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’ на Константин Костадинов Антонов** в област на висше образование: 1. Педагогически науки; професионално направление 1.2. Педагогика.

05.05.2017г.

Изготвил становището:.....

/Доц.д-р Кирилка Тагарева/